

P7_TA(2010)0324

Ir-relazzjonijiet ekonomiċi u kummerċjali mat-Turkija

Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tal-21 ta' Settembru 2010 dwar ir-relazzjonijiet kummerċjali u ekonomiċi mat-Turkija (2009/2200(INI))

Il-Parlament Ewropew,

- wara li kkunsidra r-Rapport 2009 tal-Kummissjoni dwar il-Progress tat-Turkija (SEC(2009)1334),
  - wara li kkunsidra l-Ftehim tat-12 ta' Settembru 1963 li jistabbilixxi Assoċjazzjoni bejn il-Komunità Ekonomika Ewropea u t-Turkija,
  - wara li kkunsidra l-Protokoll Addizzjonali għall-Ftehim tat-23 ta' Novembru 1970, u b'mod partikolari l-Artikolu 41(1) tiegħu (klawżola tal-istatus quo),
  - wara li kkunsidra d-Deciżjoni tal-Kunsill Nru 1/80 tal-Assoċjazzjoni bejn il-KE u t-Turkija tad-19 ta' Settembru 1980,
  - wara li kkunsidra d-Deciżjoni tal-Kunsill Nru 1/95 tal-Assoċjazzjoni bejn il-KE u t-Turkija tat-22 ta' Diċembru 1995 dwar l-implimentazzjoni tal-fażi finali tal-Unjoni Doganali (96/142/KE),
  - wara li kkunsidra s-sentenzi tal-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja li jikkonċernaw l-erba' movimenti fundamentali, b'mod partikolari fil-każijiet Demirel, Sevince, Savas, Abatay-Sahin, Tum-Dari u Soysal,
  - wara li kkunsidra l-aħħar Revizjoni tal-Kummerċ tad-WTO dwar it-Turkija, ippublikata fl-2007,
  - wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet preċedenti tiegħu dwar it-Turkija,
  - wara li kkunsidra l-analiżi tad-Dipartiment tal-Politika tal-programm annwali tal-2009 għat-Turkija taht l-Istrument għall-Assistenza ta' Qabel l-Adeżjoni (IPA) fil-kuntest tal-pakkett ta' tkabbir tal-2009,
  - wara li kkunsidra l-Konkluzjonijiet tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2006,
  - wara li kkunsidra l-Artikolu 48 tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu,
  - wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għall-Kummerċ Internazzjonali (A7-0238/2010),
- A. billi l-Unjoni Doganali mat-Turkija tibqa' waħda mill-aktar relazzjonijiet kummerċjali avvanzati u mill-qrib li għandha l-UE ma' kwalunkwe pajjiż terz,
- B. billi t-Turkija hija s-sbatax l-akbar ekonomija fid-dinja, skont l-istatistika tal-Bank Dinji, u s-sitt l-akbar ekonomija fl-Ewropa, bi prodotti industrijali li jammontaw għal aktar minn 90% tal-esportazzjonijiet tagħha, billi fl-2008 t-Turkija kienet tinsab fl-20 post fost l-pajjiżi li jirċievu l-izjed IBD (investment barrani dirett) u l-influss ta' IBD ammonta għal

18-il biljun,

- C. billi t-Turkija saret is-seba' l-akbar siehba fil-kummerè mal-UE u l-UE hija l-akbar siehba tal-kummerè mat-Turkija,
- D. billi fl-2009 t-Turkija esportat EUR 33,6 biljun fi prodotti lejn l-UE u importat EUR 40,4 biljun fi prodotti mill-UE,
- E. billi l-qgħad medju fit-Turkija laħaq livell allarmanti ta' 12,5% fl-2009 u li niżel għal 10,8% f'April 2010 skont data tal-OECD, il-qgħad fost iż-żgħażaġh jammonta għal 25% u r-Rapport 2010 dwar l-MDGs dwar rigward it-Turkija jindika li l-perċentwal ta' faqar estrem hu ta' 17,1%,
  1. Jilqa' l-fatt li r-relazzjonijiet tal-kummerè tal-UE mat-Turkija huma fi stadju avvanzat; jistieden lit-Turkija tissimplifika l-proċeduri u l-burokrazija u biex tneħhi ostakli tariffarji u mhux tariffarji; jenfasizza l-importanza ta' djalogu kostruttiv bejn iż-żewġ partijiet sabiex jittiebu aktar dawn ir-relazzjonijiet;
  2. Ifakkar li, skont il-qari kongunt tal-Artikolu 205 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u l-Artikolu 21 tat-Trattat UE, l-azzjoni esterna tal-Unjoni, inkluża l-politika kummerċjali komuni, tfittex li tippromwovi "(...) d-demokrazija, l-istat tad-dritt, l-universalità u l-indivizibbiltà tad-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali, ir-rispett għad-dinjità tal-bniedem, l-ugwaljanza u s-solidarjetà, u għall-prinċipji tal-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti u l-liġi internazzjonali" kif ukoll li tibni shubija ma' pajjiżi terzi li jhaddnu l-prinċipji msemmija hawn fuq;
  3. Jitlob lill-Kummissjoni biex tkompli l-impenn u d-djalogu tagħha mat-Turkija dwar il-kummerè, b'mod partikolari fi hdan il-Kumitat Konsultattiv Kongunt u l-Kumitat Kongunt tal-Unjoni Doganali bejn il-KE u t-Turkija; ihegġeġ liż-żewġ naħat biex jużaw dawn il-pjattaformi b'mod aktar effettiv, billi malajr isolvu kwistjonijiet pendenti bħall-projbizzjoni tat-Turkija fuq l-importazzjoni tal-laħam taċ-ċanga, annimali bovini ħajjin u prodotti derivattivi u l-kwoti tat-triq ta' xi Stati Membri tal-UE applikati għal vetturi rreġistrati fit-Turkija;
  4. Jinnota l-potenzjali ta' tkabbir fit-tul u l-ispeċifitàjiet demografici tat-Turkija; ihegġeġ kemm l-UE u kemm lit-Turkija jagħtu l-attenzjoni dovuta għall-ekonomiji interkonnessi tagħhom, biex iżommu sistemi ta' kummerè u ta' investment miftuħin u l-kapaċità tagħhom li jirreżistu l-pressjonijiet domestiċi protezzjonisti b'konformità mal-impenji tagħhom fil-pjattaformi internazzjonali varji, u biex jużaw strumenti ta' difiża kummerċjali b'mod konformi mad-WTO;
  5. Huwa mħasseb dwar il-livell baxx tal-partecipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol u l-impjieg tagħhom fis-settur informali; ihegġeġ lit-Turkija biex tistabbilixxi l-impjieg tan-nisa fil-qalba tal-politiki ekonomiċi, soċjali u ta' impjieg tagħha;
  6. Jenfasizza s-serjetà tas-sitwazzjoni tax-xogħol fost iż-żgħażaġh u n-nuqqas ta' azzjonijiet speċifiċi biex jiġu indirizzati l-problemi; jirreferi għall-istudju reċenti tal-ILO li ddeskriva l-ħolqien tal-impjegi u l-impjieg tan-nisa u ż-żgħażaġh b'mod partikolari bħala sfida ewlenija tas-suq tax-xogħol għall-iżvilupp tat-Turkija; jitlob, għalhekk, għal strateġija tal-impjegi li timmira lejn l-impjieg taż-żgħażaġh b'mod generali u s-sitwazzjoni tan-nisa żgħażaġh b'mod partikolari;

7. Jilqa' t-twaqqif tal-Unjoni Doganali fl-1996 li pprovdiet aċċess akbar tas-suq u li ppermettiet volumi ta' kummerċ bejn l-UE u t-Turkija biex jintlahqu EUR 100 biljun fis-sena fl-aqwa tagħhom fl-2008;
8. Jenfasizza l-fatt li l-Unjoni Doganali tkopri prodotti manifatturati u prodotti agrikoli pproċessati; jinsab heqan għall-inkluzjoni tal-prodotti agrikoli fl-Unjoni Doganali mill-aktar fis; iqis li l-Unjoni Doganali tista' ssir iktar profonda billi tkopri oqsma oħra bħas-servizzi u l-akkwist pubbliku;
9. Jiddispljaċi li, skont ir-revizjoni l-aktar reċenti tad-WTO, ir-rata medja tat-tariffi fuq il-prodotti agrikoli applikata mit-Turkija hija relattivament għolja u fxi każijiet estremament għolja (pereżempju fuq il-qamħ id-dazju applikat huwa 130%); jistieden lill-Gvern Tork inaqqas sostanzjalment dawn l-ostakli;
10. Jilqa' l-allinjament tal-Kodiċi Doganali Torka ma' dik tal-UE, u b'mod partikolari l-adozzjoni tas-Sistema Ġeneralizzata tal-Preferenzi; jitlob għal iżjed allinjament tal-leġislazzjoni Torka mal-acquis Komunitarju fir-rigward tal-kummerċ hieles, il-ġlieda kontra l-iffalsifikar, u l-kontrolli a posteriori u l-awtorizzazzjonijiet għall-ħwienet mingħajr dazju;
11. Jiddeplora l-fatt li t-Turkija, għall-ħames sena konsekuttiva, ma implimentatx bis-sħiħ il-Protokoll Addizzjonali għall-Ftehim ta' Assoċjazzjoni u lanqas ma neħhiet l-ostakli kollha għall-moviment hieles tal-merkanzija; jistieden lit-Turkija biex tikkonforma bis-sħiħ u bla dewmien mal-obbligi kollha tagħha li jirriżultaw minn dan il-Protokoll b'mod mhux diskriminatorju, li se jikkontribwixxi għall-iżvilupp ulterjuri tar-relazzjonijiet kummerċjali tagħha mal-Istati Membri kollha tal-UE, u jfakkar li n-nuqqas ta' dan jista' jkompli jaffettwa b'mod serju l-proċess tan-negozjati;
12. Itenni li l-konformità sħiħa tat-Turkija mal-impenji tagħha taħt l-Unjoni Doganali hija essenzjali; iqis ukoll li jeħtieġ li jkun hemm iktar armonizzazzjoni mal-acquis Komunitarju f'ċerti setturi bħaż-żoni ta' kummerċ hieles u l-eżenzjoni mid-dazju doganali;
13. Jišhaq li l-Unjoni Doganali tista' tibbenefika sew minn revizjoni tal-Mekkanizmu tas-Soluzzjoni ta' Kwistjonijiet li tippermetti soluzzjoni mgħaġġla u ġusta ta' kwistjonijiet pendenti;
14. Ihegġeġ li jitneħħa kwalunkwe ostaklu bla htieġa għall-kummerċ bejn l-UE u t-Turkija, inklużi ostakli tekniċi bħan-nuqqas ta' rikonoxximent taċ-ċertifikazzjoni, l-ittestjar duplikattiv, l-ispezzjonijiet duplikattivi, ir-regolamenti u l-istandards tekniċi obbligatorji, b'konformità mad-WTO; jitlob ukoll lill-Kummissjoni biex taqsam il-prattika tajba f'dan il-qasam;
15. Jirrikonoxxi d-diffikultajiet li taffaċċja t-Turkija biex tikkonkludi l-Ftehimiet tal-Kummerċ Hieles (FKH) ma' pajjiżi terzi, li jwasslu għal effetti negattivi fuq l-ekonomija tat-Turkija billi jippermettu aċċess preferenzjali unilaterali għas-suq Tork għas-shab tal-FKH tal-UE li magħhom it-Turkija għadha ma rnexxilhiex tiffirma FKH; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Kunsill biex jiżguraw li t-Turkija tkun inkluża fl-istudji ta' evalwazzjoni tal-impatt ta' FKH prospettivi bejn l-UE u pajjiżi terzi u biex ikomplu jsaħħu t-trażmissjoni tal-informazzjoni dwar il-pożizzjoni tal-UE u s-sitwazzjoni attwali tan-negozjati tal-FKH; ihegġeġ lill-Kummissjoni sabiex tqis, fil-Ftehimiet ta' Kummerċ

Hieles, l-Unjoni Doganali bejn l-UE u t-Turkija;

16. Jistieden lit-Turkija biex tneħhi l-liċenzji tal-importazzjoni li fadal għall-prodotti, li jiksru l-impenji magħmula skont l-Unjoni Doganali, u biex taqbel li taġġorna d-Deċiżjoni 2/97 tal-Kunsill ta' Assoċjazzjoni KE-Turkija dwar it-tneħhija tal-ostakoli tekniċi għall-kummerċ;
17. Jilqa' l-leġiżlazzjoni dwar l-istandardizzazzjoni fil-kummerċ barrani adottata mill-Gvern Tork fl-2009; jinnota, madankollu, l-introduzzjoni ta' proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità u l-kontrolli fiżiċi tad-dwana; ihegġeġ kemm l-UE u t-Turkija biex japplikaw b'mod sħiħ il-prinċipji ta' rikonossiment reċiproku;
18. Jistieden lit-Turkija tirtira t-toqol ta' proċeduri ta' importazzjoni u biex tallinja s-sistema tagħha ta' kwoti ta' nuqqas ta' hlas ta' dazju għal prodotti agrikoli proċessati li ma humiex konformi mal-Unjoni Doganali;
19. Jilqa' l-konklużjonijiet pożittivi tal-aħħar reviżjoni tad-WTO dwar it-Turkija; madankollu jhegġeġ lill-Gvern Tork biex jieħu l-miżuri neċessarji biex jissodisfa r-rakkomandazzjonijiet tiegħu u jaċċelera riformi strutturali u leġiżlattivi;
20. Jistieden lit-Turkija biex tissospendi l-htigijiet il-godda dwar Prattiki Tajba tal-Manifattura peress li de facto jipprojbixxu l-importazzjonijiet ta' ċerti prodotti farmaċewtiċi, kif ukoll biex tipparteċipa u taderixxi ma' inizjattivi internazzjonali għall-armonizzazzjoni tal-Prattiki Tajba tal-Manifattura kif ukoll standards bħal dawk tad-WHO u tal-UE;
21. Jinnota l-istrateġija dinamika tal-kummerċ internazzjonali tat-Turkija u l-konklużjoni tagħha ta' 16-il Fteħima tal-Kummerċ Hieles s'issa; ihegġeġ lill-UE u lit-Turkija biex jaħdmu flimkien halli jsaħħu r-relazzjonijiet tal-kummerċ mal-Azja Ċentrali;
22. Jinnota l-fatt li 88% tal-istokk tal-IBD totali fit-Turkija jiġi mill-UE; madankollu jinnota li s-sehem tal-IBD fil-PGD tat-Turkija huwa relattivament żgħir;
23. Jilqa' r-rwol tat-Turkija fi hdan il-pjattaformi reġjonali bħal ma huma l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni Ekonomika tal-Baħar l-Iswed, il-Kummerċ tal-Baħar l-Iswed u l-Bank tal-Iżvilupp u l-Proċess ta' Kooperazzjoni Ewropew tax-Xlokk; ihegġeġ lit-Turkija tassumi rwol ta' mexxejja għall-promozzjoni ta' kummerċ miftuħ u ġust b'attenzjoni partikolari għall-benesseri soċjali, ekonomiku u ambjentali;
24. Jinnota r-rwol tat-Turkija fir-regjun Mediterranju bħala siehba fundatur tal-Proċess ta' Barċellona u jistieden lit-Turkija biex tirrispetta bis-sħiħ l-istati sħab kollha tal-Proċess; jenfasizza li hemm ambitu kbir għat-titjib tal-kummerċ tat-Turkija fil-baċin Mediterranju;
25. Jinnota li, filwaqt li l-UE tibqa' l-akbar diehba tal-Kummerċ tat-Turkija, ir-Russja, iċ-Ċina, l-Istati Uniti u l-Iran kienu fost is-sħab ewlenin tal-kummerċ tat-Turkija fl-2009; jenfasizza li l-volum tal-kummerċ bejn it-Turkija u l-UE naqas matul l-2009, filwaqt li giet innutata tendenza ta' zieda fl-ewwel żewġ kwarti tas-sena 2010; jinnota wkoll li t-Turkija qed tiddiversifika l-imsieħba kummerċjali tagħha; jitlob lill-Kummissjoni tagħmel studju dwar il-kawżi, li jistgħu jinvolvu l-kriżi finanzjarja, u l-impatt ekonomiku tat-tnaqqis relattiv tas-sehem tal-UE fil-volum tal-kummerċ barrani tat-Turkija;

26. Jinnota li t-Turkija u l-UE jaffaċċjaw sfidi simili fil-provvista tal-enerġija; jenfasizza l-importanza tal-proġett Nabucco għas-sikurezza tal-provvista tal-enerġija fl-UE u għalhekk jistieden lit-Turkija biex tiegħu l-inizjattiva biex timplimenta malajr il-Ftehim Intergovernattiv Nabucco; jenfasizza l-hteġġa li tiġi ddefinita strategija komuni ta' enerġija esterni u l-ftuħ tal-kapitolu enerġija li kieku jkomplij żżid il-kooperazzjoni fil-qasam tal-enerġija; ihegġeġ lit-Turkija biex tirtatifika l-Emenda tal-Kummerċ tat-Trattat tal-Karta tal-Enerġija u jhegġeġ lit-Turkija tinvesti fil-potenzjal enormi tas-sorsi rinnovabbli tagħha tal-enerġija;
27. Jinnota li l-problemi tal-viża rikorrenti taht il-GATS 4 jillimitaw b'mod sostanzjali ċ-ċaqliq ta' kummerċjanti u sewwieqa ta' trakkijiet Torok fl-UE; jishaq fuq is-sentenzi suċċessivi tal-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea dwar din il-kwistjoni u jistieden lill-Kummissjoni tiżgura li l-Istati Membri jirrispettaw dawn is-sentenzi; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Kunsill biex jeżaminaw mill-ġdid proċeduri tal-viża bil-ħsieb li jeliminaw ostakli għall-kummerċ;
28. Jiddispijaċih li l-legiżlazzjoni li tiżgura rispett sħiħ tad-drittijiet trejdunjonistiċi b'konformità mal-istandards tal-UE u mal-konvenzjonijiet rilevanti tal-Organizzazzjonijiet Internazzjonali tax-Xogħol għadha ma ġietx ikkompletata, partikolarment fir-rigward tad-drittijiet tal-organizzazzjoni tal-għaqdiet tal-ħaddiema u negozjar kollettiv u dritt tal-istrajk;
29. Ihegġeġ lit-Turkija biex tevita prattiki diskriminatorji kontra imprizi barranin billi tagħti vantaġġ ta' 15% fuq il-prezzijiet għal dawk in-nies Torok li jitfgħu offerta fil-qasam tal-akkwist pubbliku; jistieden lit-Turkija biex issir parti mill-Ftehim dwar l-Akkwist Pubbliku fi ħdan id-WTO;
30. Jishaq fuq il-fatt li l-prodotti foloz, inklużi prodotti farmaċewtiċi u kozmetiċi, jirrappreżentaw problema ewlenija fir-relazzjonijiet tal-kummerċ bejn l-UE u t-Turkija u jnaqqsu l-element attraenti tat-Turkija għall-IBD; ihegġeġ lit-Turkija biex tinforza l-legiżlazzjoni ġdida dwar l-IPR b'mod effettiv sabiex għalhekk tippromwovi r-relazzjonijiet kummerċjali mal-UE; jenfasizza l-hteġġa li jintlaħaq bilanċ aħjar bejn il-ħtiġijiet internazzjonali fil-liġi tal-proprjetà intellettuali u l-ħtiġijiet tal-iżvilupp ekonomiku lokali fit-tfassil ta' sistema tal-proprjetà intellettuali;
31. Jinnota li l-SMEs jiffurmaw 99% tal-imprizi Torok u jipprovdu 70% tal-opportunitajiet ta' impjieg fit-Turkija; ihegġeġ lit-Turkija ttejjeb l-aċċess tal-SMEs għall-finanzi; jilqa' d-Disa' Pjan ta' Żvilupp tat-Turkija li jiffoka fuq l-infiq għal Riċerka u Żvilupp li huwa kruċjali biex tizdied il-kompetittività tal-SMEs;
32. Jilqa' r-rizultat tar-referendum favur ir-riforma kostituzzjonali;
33. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu sabiex jgħaddi din ir-risoluzzjoni lill-Kunsill, lill-Kummissjoni, u lill-Gvern tat-Turkija.